
Nº 3

Julio-Septembro 2004

KURIERO INTERNACIONA

Redaktero: Jean Martignon

Imprimita en Europa

Redaktero :

Jean Martignon,
12, rue Maurice Utrillo, F-91600 Savigny sur Orge, Francia - France.
Jeanmartignon@minitel.net e martignon.jean@wanadoo.fr

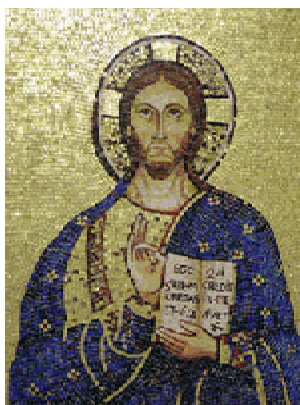
KURIERO INTERNACIONA

Kuriero Internaciona publikigesas ye singla trimestro e la yarala abono esas po 10 euri.

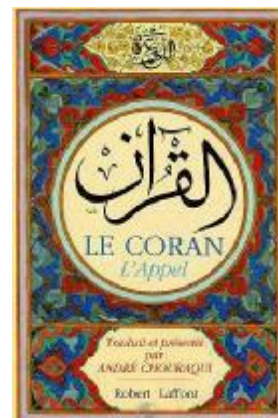

Publikigita kun la afabla helpo da :

Fernando Tejon - Editerio Krayono, dil Ido-Societo Hispana,
Los claveles, n°6, B. E-24400 Ponferrada, Hispania.
Krayono@yahoo.es - idosocietohispana@yahoogroups.com

VORTO DAL REDAKTERO

Ni, omna, savas ke la mondo Ocidentala esas implikata en insidiosa ed obskura milito kontre la extremista Mohamedisti. Men tre chagrenigas la fakto ke se la Mohamedisti esas tre fervoroza e mem fanatika, li adminime havas kredo, espero e skopo qua esas la triumfo di lia religio, supozata esar l'unika vereso. Opozite, la Europani esas tre, tre moderata kredanti dil Kristanismo (kande li esas kredanti). La nekredo, nefido, skeptikismo e ne-espero esas mala armi por kombatar fanatiki. Me esas tre poke optimista pri la rezulto dil konfronto. La simpla homi ne havas granda responsiveso. Responsiva esas la eliti e la klerikaro qui plu sucias pri politikala ideologio e povo kam pri religio. Ma la rezulto minacesas esar kataklismo por nia Ocidentala civilizuro (adminime por Europa). La situeso, carelate, esas, generale, multe plu bona en Usa. La problemo pri fido, kredo e religio, duminstante, tote ne existas en India. La granda majoritato del Hinduisti kredas la existo e realeso di lia deaji. Mem inter le maxim kultivita ed inteligenta. Li tre probable esas justa, nam li tale havas mentala apogo por vivar ed esperar. E precipue, ulamaniere lia kredo esas versimile nefalsa, nam en la kosmala ordino existas multa posiblesi quin ni mem ne konjektas. En ica numero, vi povos lektar artiklo pri la moderna vivo en India nunepoke. Ica moderna vivo fitas tote bone kun la kredo ye antiqua ed eterna Dei.

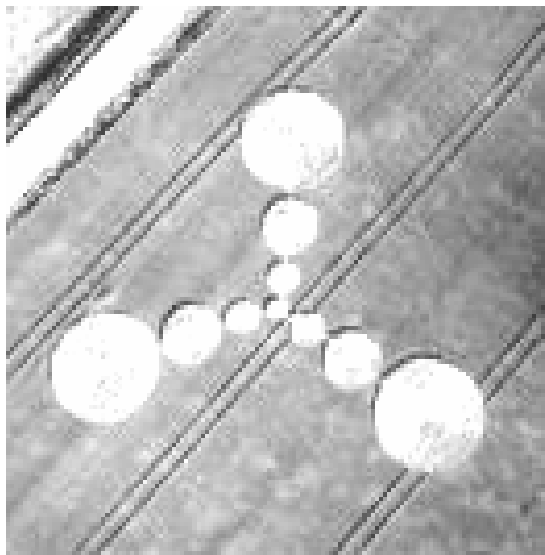
LA AGRO-DESEGNURI (« CROP CIRCLES ») DUM LA YARO 2003

Remarkinda maestro-verki di qui la autori esas netrovebla

La somero, qua esis eceptale varma en 2003, igis kelkete plu kurta la sezono dil agrodesegnuri, ma nova e splendida desegnuri-temi aparis e tala desegnuri divenis plu grandanombra en Europa ed en Usa.

En Anglia, dum la somero 2003, on observis atencoze l'agri. Tamen malgre la expekto, la dicita yaro esis multe plu kalma kam prevedite. En ita lando on esis pronta spektar e fotografar la maxim impresanta desegnuri.

La kanikulatra somero produktis tro frua maturesko dil frumento-spiki e la rekolto komencis tante frue ke, ye cirkum mi-agosto, ne plus stacis mem un stipo. Ico plukurtigis la sezono-tempo dil agro-desegnuri (kustumale ol povas durar til septembro). La generala opiniono esas ke tale la Angli ne povis spektar omna astoniva maestro-verki quin li kustumis vidar. E mankis finala grandioza vidindajo. Icon dicinte, dum 2003 aparis spektaklata ed astoniva desegnuri-temi qui dek yari ante lore shokegabus. Forsan esas ni blazata pro observir tro ofte la genio agante en l'Angla agri ?

La serchado duras koncerne la biologiala efekti quin on konstatas sur la frumento-stipi tushata per la desegnuri, nam ne-normala fenomenen konstatesas en grandanombra kazi. Altralatere ita efekti ne povas produktesar da tromperi. La homala kreaĵi havas tre infra qualeso ad olta dil kompleksa figuri qui aparas tante misterioze. La perfekteso di lia trasuro nulatempe atingesas da ti qui asertas esar la autori di oli, e la grandanombra hori qui konsakresas ad ita imito-probi dubigas pri la ideo ke omna agro-desegnuri povabus facesir per homala manui. Ni sempre konfrontas extraordinara misterio.

La fenomeno dil agro-desegnuri esas ja anciena en Britania, ma ol esas nova en Usa. La Usani diskutas multe pri ca fenomeno, talgrade, ke, en Rockville, Kalifornia, grupo de yuni asertis esar l'autoro di lokala desegnuro agrala.

En Usa existas mem homo qua asertas esir testo vidinta la faco di agro-desegnuri. Segun la televizional kanalo, THE MILWAUKEE CHANNEL, farmisto di Wisconsin dicas vidir desegnuri aparar en lua agro dum sturmo. « Ico similesis lago, kun ondi, suflanta vento, e subite, nigra truo aparis e pose, senfriste, altra truo dextre ed itere altra similajo en la mezo ».

La nombro de agro-desegnuri inklina diminutar en Unionita Rejio dum ke ol augmentas altraloke. Germania, Nederlando e Kanada rekoltis aparte bela desegnuri-temi. Dum ke Italia qua, til nun, ne konocis la desegnita cirkli, vidis 14 ek li aparar sur lua teritorio dum la yaro 2003.

Ni gratifikesas per persistema ed astoneganta fenomeno. Pos multa yari de manifesti, supozoj e teorii, la agro-desegnuri restas misterio ke nek la mistiki nek la skeptiki esas kapabla expliki. Singla ek ni havas la selektebleso intelektar ol suamane. Probable dum la yaro 2004, ni havos ankorefoye multa surprizi tafelde.

Segun texto da Andy Thomas publikigita en la revuo NEXUS

Se vu deziras, vu povas vizitar la interretala siti* en la Angla :

<http://www.CropCircleConnector.com> e www.temporarytemples.co.uk

LA BONA VOLO DIL DEI

Prefaco : Hike parolesas pri altra kulturo e pri altra universo mentala; en India la realeso perceptesas diferante de la tro racionalista Ocidentala landi. Yen interesivajo publikigita en la Germana semanala jurnalajo DER SPIEGEL (LA SPEGULO).

S-ro Subramaniam sidis en la dejuneto-chambro, la tablo kovresis per rizo-kuketi, kokosi - « chutney » e « sambhar »-, tri speci de legumi : spicizita, mi-spicizita, extreme spicizita. La koquisto aparis tra la pordo : Ka la soro deziras omleto ? Od « curry » ?

Ma esis ankore frua, S-ro Subramaniam ne tre hungris. Il esis nur tre trista.

Kumalankuttai Periyannagounder Subramaniam : longa nomo, richa viro. Il havas granda posedaji en Erode, sud-India. Lu esas tenua, kun blanka hari, evas 74 yari ed esas en perfekte bona sanesala stando danke omna dei. En sua vivo s-ro Subramaniam indijabis nulo, ecepte lo maxim importanta : nome filiulo.

Subramaniam drinketis melankolioze sua tasedo de teo - filiulo - lu sidus sur lua gambi, manjetus rizo-kuketi ed extensus sua brakieto vers lu por embracar ilu - e kun la pasanta yari lu matureskus por divenar viro fiero, la mantenanto dil familio, la heredonto. Ma la mariajo di Subramaniam restabis sen filii, quankam ilua spozino Papathiammal esis obediema. La deajo refuzis obstineme askoltar lia pregi. Pro quo ? Subramaniam despitanta komencis lektar la jurnalajo THE HINDU, il regardetis la titulo-linei : skarseso dil aquo, suborno, mortigi pro nesuficanta doto dil yuna spozino, por tale dicar lo kustumala. Hiere ankore, lu diskutabis kun lua astrologiisto pri vera importanta questiono : Qua deo vere kreis la mondo - kad Brahma, Vishnu o Shiva ?

Brahma dicabis, ke esas lu. Vishnu asertis lo sama. Ma lore aparis ad amba uloj simila a giganta penis, lumozaj kolono - « jyotirlinga » -, e dum ke Brahma e Vishnu transformabis su a ganso ed ad apro, por explorar l'aparo, Shiva stacis subite avan li.

La deajo kom lumozaj penis : Subramaniam ridetis, en lua mento Shiva aspektis quaze « Popstar » (populara stelulo) nam lu reprezentetis recente tale che la televido.

Shiva la « superstar » (superstelulo) esas la kreero dil Universo, erekto duras che lu dum adminime 100 yari.

Subramaniam sospiris. Lua spozino Papathiammal evas nun 63 yari. Lu esis pronta finar lektar la jurnalos kande lua regardo perceptis anonco. Il lektis ol, rilektis ol ankorefoye, e subite lu havis stranja sentimento. Lo esis signo. Shiva indikis ulo a lu, ulo ciencala, ico esis moderna, ma samatempe deala. Subramaniam saltis e staceskis. Papathiammal !, lu vokis.

Lo eventis en junio 2003, ankore ante la komenco dil pluvo-epoko. Sep yari ante lore D-ro Muthusamy Sadasivam, vireto kun labio-barbo, funcionigis ensemble kun lua spozino Nirmala, kliniko en Erode nomizita la « Maaruthi Medical Centre and Hospitals ». Amba dicita personi havis Erode kom origino-loko e li retrovenabis del urbego Chennai. La kliniko prosperis nam la mediki esas skarsa hike. Ulte lo, li lernabis en Chennai la tekniko dil « in vitro »-fekundigo. Li ja helpabis la vivo-eniro de plu kam 1000 infanteti. Plu kam 1000 pari sen filii venabis che li - nur un ek li ne ja agis tale.

Lo esis le Subramaniam : ilu evanta 74 yari ed elu evanta 63 yari. Li mariajesas depos 45 yari e depos 45 yari esforcas sensucece genitar filio. Depos 45 yari li pregas omna posibla deaji dil Hinduismo, ita deaji qui evaluesas esar plura mili. Li ofris sakrifiki en omna posibla templi di sud-India : flori-sakrifiki, fekundesoro-rituaro, repasti por la povri, horoskopi etp. Li agabis segun omna posiblesi dil Indiana magio, regretinde ne-sucesoze.

Altra paro deskonkordabus, ma opozite le Subramaniam interamoris tante plu forte. E nun la olda viro vidabis anonco di la kliniko e lua spozino e li sidis kune. « Tam longatempe kam ni vivos », dicis Subramaniam, « ni ne renuncos ».

D-ro Sadasivam surhavis blanka vesto, lu ne esis entuziasmoza e savigis polite la argumenti kontre tala ago. Existas risiko por la muliero, la spermo dil viro povas esar defektoza e la cienco havas limiti. Ico ne povus funcionar, regretinde. « Fakte », dicis Subramaniam, « Shiva esas ye nia latero ». Anke ne existas pekuniala problemo. La doktoro cedis.

La nombro de spermatozoidi en la spermo di Subramaniam esis de 29 million milimetrope. Ico esas tre kontentiganta por 74 yarulo, adminime tote suficanta. La mediki deprenis sis ovuli a nevino di s-ino Subramaniam. Li fekundigis oli en fitanta instrumento ed instalas oli en la korpo di lia kuracatino evanta 63 yari, pos plenigir la ovuli per hormoni.

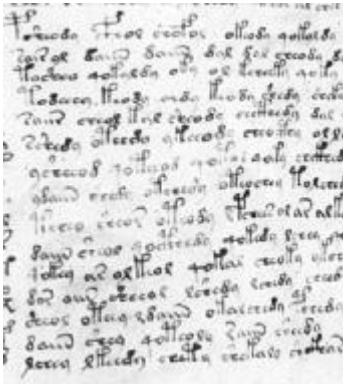
Malgre omno la mediki avertis ke onu ne darfas havar exajerita esperi : gravideso ye la evo di s-ino Subramaniam esus ulo simila a miraklo. Le Subramaniam respondis unanime « Shiva ».

Ye la 23ma di februaro 2004, t.e., ye la fino dil sepesma monato de la gravideso-tempo la filiulo naskis per cezarala operaco. La matro e la infanteto standis bone. S-ro Subramaniam dansante pro joyo, tremanta pro feliceso kontemplis lua filiulo e vidis lua maskula sexuo. Lumo semblis ekirar l'infanto; ma ico povus esar imagino.

La fortuneza genitori nomizis lia filiulo Shiva.
(Libere tradukita segun artiklo da Ralf Hoppe)

LA MANUSKRIPTO DI VOYNICH

(Misterioza Mezepokala dokumento qua til nun nulu povis tradukar)

En 1912, Wilfrid Voynich, Usana komercisto pri rara libri, deskovris en Jezuit-kolegio proxim Roma, chefurbo di Italia, stranja manuskripto. Ol havas 230 pagini skribata per neordinara literi, qui til nun nulu povis tradukar o mem ne povis savar pri qua linguo parolesas. En ol esas grandanombra ilustruri (ofte imaginala) di planti e flori ed ula astronomiala od astrologiala mapi. Pro la stilo di la homini-hararo, semblas ke la manuskripto produktis inter la yari 1470 e 1500, ma omna esforcis dechifrar ula mesajo en la skribaji nultempe sucesis.

FRUA HISTORIO : Origine, en la manuskripto, esis letro qua asertis ke ta verko esabis komprita da Rudolf II, Imperiestro dil Santa Romana Imperio di la Germana naciono en 1586. Dum la yari 1600, du eruditi esforcis facar tradukuro, ma fallis. Pose, la verko desaparitis dum 250 yari til ke ol trovesis da Voynich. Evidente, imperiestro Rudolf II kredis ke ta manuskripto esas autentika e pagis 600 dukati (qui nuntempe egalesas 50 000 dolari). Exista teorio qua asertas ke la Anglo kun mala reputeso, Edward Kelley, posible fingis ta dokumento por trompar Rudolf II.

TRADUKO-ESFORCI : En 1921 William Newbold di l'Universitato di Pennsylvania kredis ke la skribaji reprezentis Greka stenografio e ke lia autoro esis la filozofa Roger Bacon, vivinta dum la dek-e-triesma yarcento. Plu tarde ita teorio desacceptesis e dum la yari 1940 diversa kriptografartisti esforcis atribuar Romana literi a la simboli, ma la rezulto havis poka senco. En 1945 kriptografartista qua ja tradukabis plura militala kodexi pasis lia libertempo per okupesar pri la manuskripto di Voynich, ma sen suceso. En 1978, John Stojko, qua interesesis pri filologio, asertis ke la texto esas Ukrainana, sen vokali, ma la tradukuro ne relatis l'ilustruri.

MODERNA METODO DI ANALIZO : L'Angla esploristo di lingui, statistiki ed arkeologiisto, Gordon Rugg, analizis la linguo dil manuskripto di Voynich tre komplete per exakta statistikala metodi quale longeso di vorti, la distributo di vokali e silabi, ma ne povis trovar similesa a la strukturo di irga homala linguo. Do, forsan, ni havas komplikita mistifiko, ma pro quo o per qua maniero ?

L'exploristo konsideris diversa moyeni chifrar mesajo inter la yari de 1470 til 1600. Lore existis metodo « Kardana Greto » inventita en 1550 e konsistanta ek karto kun aperturi. Kande on pozas ta karto sur pagino de neofensiva skribaji, ula vorti revelesas qui montras la celita mesajo. Lu facis paginedo de tri listi de silabi quin on trovas che la texto di Voynich ye la komenco, la mezo e la fino dil vorti. Per hazarda movadi di la « Kardana Greto », lu balde produktis vorti qui similesis olti di la manuskripto.

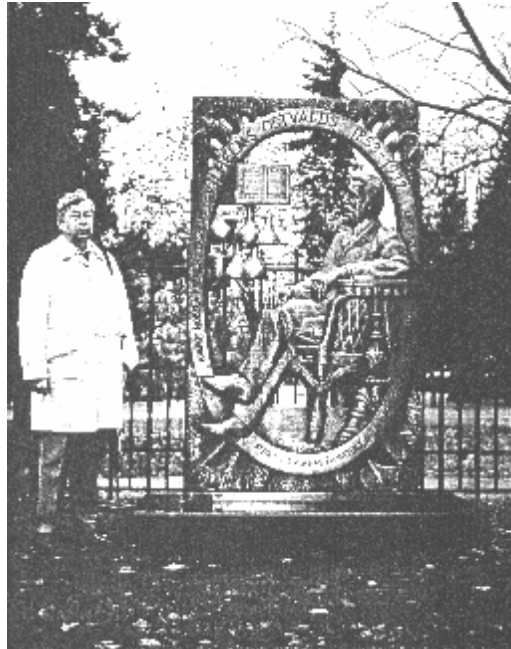
Per ta moyeno ulu povis konstruktar sat multa vorti e desegnar l'ilustruri dum tri o quar monati. Anke la rezulto ne havis irga senco, e do sugestas mistifiko.

Historiale, ni savas ke la magiisto John Dee e lua desestiminda amiko, Edward Kelley, vizitis Rudolf II dum la yari 1580. Kelley esis notoracha kontrafaktisto, mistiko ed alkemiisto qua konocis la Kardana Greto e ni konjektas ke per komploto lu sisis chanco ganar pekunio de la desfortunoza Rudolf II.

(De « Ciencala Usano ») R. A. Stevenson

MEA RENKONTO KUN LATVIANA IDISTO

Nia Latviana samideano Vilis Stakle, direktero di kulturcentro en Aizkraukle, esis irona a Bretonia, regiono di Francia, por akompanar adibe lua grupo de adepti di populdansi. Survoye li devis sejornar dum un dio en Paris, ye la 6ma di agosto 2004. Konseque, ni interkonsentis por interrenkontro proxim lua hotelo, apud autobuso por vizitar turismale, kun lu e lua kunvoyajanti la chefurbo di Francia, ube me laboras, e qua ne jacas fore de mea hemurbo. La tempo di ca rendevuo esis ye 13 kloki. Me arivis itadie, avan la dicita hotelo ye 12 kl.55. Multa homi ja cirkondis la autobuso ed interparolis vivoze. Me serchis qua povas esar Vilis, il remarkis me rapide danke la blanka stelo quan me surhavis quale ni konvencionabis. Vilis esas sat longa e forta viro kun blonda blanka hararo e blua okuli, samevanta kam me (60 yari), ed aspektanta kelke plu yuna kam lua evo. Ni komencis interparolar en ldo e pose kun la altra grupani, ni eniris la autobuso. Esis amuziva fakto, nome la guidisto esis Bulgarianino parolante en la Rusa. Itadie nula turismala guidisto Latviane-parolanta esis disponebla en Paris, e, fortuneze, omna grupani esis mezevoza, nam segun expliko da s-ro Stakle la yuni en Latvia ne savas la Rusa pro ke ol ne plus docesas en la skoli. Ni vizitis la precipua loki di Paris : Montmartre, la triumfarko, la invalideyo, la turmo Eiffel. Cetere ni haltis kelkatempe avan la turmo Eiffel. Lore la guidistino questionis me en qua linguo Vilis e me interparolas, nome el kredis ke forsan ico esas la Italiana.

Samideano Vilis Stakle apud la monumento memore di Wilhelm Ostwald en Riga, chefurbo di Latvia.

Pos anke vizitir la avenuo dil Champs Elysées e la charmiva quartero Place des Vosges, ni retrovenis a la hotelo. La guidata vizito dil urbego durabis entote dum quar hori (13 kl.-17 kl.). Pos ordinigir la bagaji, esis libera tempo e mea samideano venis kun me por vizitar min intense ma plu libere la chefurbo di Francia. Me irigis lu a la centrala quartero di Paris, nome la Latina Quartero. Ibe ni unesme vizitis la katedralo Notre Dame qua aspektas tante bela vidita de-extere. De-interne, regretinde, malgre lua omna belaji ol esas tro obskura, quale preske omna gotika katedrali. Pos ekirir la katedralo ni sideskis sur benko en la agrebla publika gardeno vicinesanta la katedralo. Ni babilis diversateme e Vilis aludis la tempo kande ne esis posibla a Latviano ekirar la estala landi. Il voyajis lore a Rusia. Nunepoke la Latviani preferas irar ad-veste. Li indijabis dum tro longa tempo ita posibleso.

Ni durigis la promenado per vizitar la insulo Saint Louis jacanta en la nemediata proximeso. Olim (quar yarcenti ante nun) parto di ca insulo esis lojata da bovini ed on nomizabis ol « la insulo dil bovini ». Dum la tempo di rezo Louis XIII (1610-1643) konstruktesis quartero kun bela patricala domi ibe. Ni trairis la precipua stradeto dil insulo, tre komercanta e pleziva, dum flonar. Dop ica stradeto an la rivo dil rivero Seine, ni povis admirar anciena eleganta domegi evanta preske quar yarcenti. Trans la rivero, ye la altra rivo, videblesis la spektajo PARIS PLAGE (PARIS PLAJO) eventanta dum la somerala monati e, qua, mea-opinione, esas poka atraktiva.

Ni iris dinear a restorerio Italiana en la bulvardo Saint Michel, ed ibe, unesmafoye Vilis gustis de la deser-disho « tiramisù » (dolca kuketo kun chokolado, lakto e kremo). Ni parolis pri la vivo e la problemi en nia respektiva landi. Fininte la repasto me volis montrar a Vilis la kafeeyo « Procope » ube kelkafoye venis la Franca filozofo ed aŭtoro Voltaire. Ye mea surprizo, ita kvartero di Paris aspektis multe plu bela ed agreabla dumnokte kam dumjorne pro la artifizala lumo ed anke pro la vivozesado adportita da la grandanombra turistoj. Post vidiri la dicitan kafeeyon en tre olda stradeto a qua oni povas aĉetari arkadojn, ni iris a la direkciono de la staciono de subtera treno por ke mea Latviana samideano retroiroz a lua hotelo. Survoje ni havis anke la posibleron admirar la « Palais de Justice » (judiciero), edifico konstruita en baroka-klasika stilo, la malauguroza turmo de la Conciergerie ube reĝino Marie-Antoinette (1755-1793) estis enkarcerigita antaŭ lua senkapigo e fine la belega « Hôtel de Ville » (urbodomo de Paris), splendida konstrukturo en Renesanco-stilo. Lore, ni atingis la stacionon de subtera treno e nia Parisana renkontro-dio finis.

Ita dio estis pleziva e ĵojigiva, kvankam tre fatiganta, e me ne havis la posibleron guidar Vilis tra granda parto de Paris quale me deziris, nam ni havis tro poka tempo en nia dispono. Ma ni esperas rividi ni uladien, ulaloke, en Idia.

LA SENFINA NOKTO

Prefaco : Hike me kopiaj artikoloj kiujn mi publikigis en LETRO INTERNACIONA n° 3 di 1997. Ol estas tre libera tradukuro ed adapto da Anais N.S. segun Hispana novelo da Julio Cortazar »LA NOCHE BOCA ARRIBA «.

.....

Dum vestizar su per sua mantelo, el pensis ke el tardesos. El turnis su vers Anna-Maria, sua patronino, e klamis ke el quik iros adibe. El veheskis sur sia motorbiciklo e regardis rapide la horloĝon de la proksima ĵuvelejo : estas 11 klockoj 25. El havis apene tempo por furnisari la herboriojn e retrovenari per deĵunon kun Miguel, la livristo de la supermerkato*. Elua kordio pulsas ye l'ideo de rividi lu. Nulatempe el esperabus ke il remarkos elun. El audis mem il mokari akre Anna-Maria ed « omna ita ĥipiini* kiuj indijas sexuagojn e malodoras ye verbeno »...

Post ta tempo, el ekiris la herborio-vendejon tre diskrete pro timo de regardado mokeme da ila qua estas, oni devas konfesi, la maksimume bela kerlo de la kvartero.

El vehis nun sur la bulvardo, freŝa aero igis la vangojn rozeaj ed el ridetis pro la memoro de lua unesma renkonto.

Forsan elua revaĵo produktis l'acidenton. Tamen, el estis ja ye la dekstra latero de la ĉoseo, ma kande la muliero stacanta sur la bordo de la trotuaro kureskabis adsur la ĉoseon, malgre la verda trafiklumo, estis tro tarda por reflektari.

El frenigis per manoj e pedoj. El audis la mulieron krii ed esvanis ye l'instanto de la ŝoko. Estis quaze el dormeskis subite. El rikonceskis. Quar o kin junuloj estis desinkombanta elu.

En sia boko el sentis saporon de sango e salo, doloro un ek lua genuoj ed el krieskis kande oni tushis elun dekstra brakio por levi elun...

En la hospitalo, la flegistinoj jokis sencese, viro blanke vestizita, longa e tenua, proksime de elu ridetante, il tenis ulon brilanta en la dekstra mano.

Il tapotis vangojn ad elon e signifis ad ulon, qua stacas post elon.

La sonĵo estis vere stranga sonĵo, nam ol estis plena de odoroj ed, elu, nulatempe sonjis pri odoroj.

Unesme odoro de putrinta akvo probable pro la marŝoj de la dekstra latero. Ma l'odoro estis e remplacesis per ulaspeca parfumo de floroj, de humida folioj e de nokto en la foresto ube el

kuris. Omno semblis tante naturala, el fugis la soldati dil rejo e la nura chanco eskapar li, esas su celar en ica bosko, dum evitar ne tro forirar de la busho-voyo.

Pose la hororigiva odoro retrovenis, ito odoras ye morto el pensis, ed el klemis instintatre la mancho di la poniardo quan el insinuabis en sua korda zono. Ibe dop la kolino, la fairo probable brulis ankore, redifado lumizis ita parto dil cielo. Lore el sentis su invadita per granda sufledo dil odoro hororigiva, el saltetis retroe. « El falos balde de la lito » dicis la apuda malado « ne tante movez vu, damzelo ». El apertis l'okuli, esis posdimeze, la suno briletis tra la lameli dil chambrala stori. Dum ke el probis ridetar a sua vicino, el arachis su preske korpale de la lasta viziono di sua mala sonjo.

Lua gipsizita brakio pendis meze di pezaji e pulii.

El durstis quaze el kurabis dum plura kilometri, ma onu ne volis donar mult aquo ad elu, apene sat multe por humidigar elua labii. La febro augmentis pokope, el povabus itere dormeskar, ma el juis la plezuro vigilar per askoltar la vorti dil altra maladi e per responder la questioni quin on facis por el.

Nokteskis.

Pose venis marveloza taso de buliono kun odoro de celerio, de porelo e de petroselo. Pos manjir el regardis vers la fenestro e sospiris, felica per sentar profunda komforto.

Unesme esis kelkete konfuzo, semblis ke omno intermixis en sua mento. El komprenis ke el kuras en plena obskureso.

La voyeto, el pensis, me foriris de la voyeto. Elua pedi sinkas en matraco de folii e fango ed el ne povas avancar un pazo sen ke la branchi dil arbusti ne flogas ad el gambi e torso. El genupozis, anhelante, askoltante en desespero omna bruisci dil nokto. La kaptilo plustreteskis, el savis lo. Instinte lua manuo acensis de la poniardo til lua kolo e sizas la protektant amuleto. Per movar apene la labii, el recitis la « Pater Noster »*.

El pensis pri la spozino dil muelisto quan el rapide vidis pos lua kondamno. Onu tormentabis elu e lua manui ne plus havis ungli, anke marki di bruluri trovesis preske omnube sur lua korpo.

El fremisis.

Ica muliero ipsa provizis elu per skeleto di jeo e per la vespertilio, lo esis el ankore qua koliis datur* e hiskiamo*.

Elu vidabis el fabrikar sua unguenti, ma mem kande el vidis la viro vestizita per sutano qua recitas la meso* reverse, elu ne kredis partoprenar mal ago.

La muelistino posibligis a lua matro mortar pace per drinkigar ad el tizano qua supresis lua dolori.

El audis klami e saltis bruske kun poniardo en la manuo. Quaze la cielo inflamesis an la horizonto, el vidis torchi movar su inter la branchi e proximeskar. L'odoro di morto esis netolerebla e kande l'unasma soldato asaltis elu lore el sinkis la lamo di sua poniardo, preske kun plezuro, aden ilua pektoro.

La lumi plene igis el videbla, la feroa klami aturdis el ed el rotacis dum fendar l'aero per sua armo til l'instanto kande kordo kaptis elu dope.

« Esas la febro » dicis la malado di la vicina lito. « Lo esis sama por me kande onu operacis mea intestini. Drinkez kelk aquo e me asertas a vu ke vu dormos ecelante. »

Kompare a la nokto de-ube el retrovenis la tepida mi-obskureso di la chambro semblis delicoza ad elu.

Violea lumo vigilis ye la supro di la fundal muro quaze protektant okulo. El audis tusar fore.

Omno semblis ad el marveloza kande el pensis... no el ne plus volis pensar pri ta abomininda sonjacho.

El vidis la botelo de mineral aquo sur la noktotablo.

El drinkis, gluteme. Nun el bone dicernis l'armoro, la pordo. Versimile la febro plufebleskis. Itere el pensis pri l'acidento. Qua povabus imaginar ke lo divenachos tale ?

El probis memorar pri l'instanto dil acidento ed el nervozeskis per konstatar ke esis lore quaze truo, vakuo quan el ne sucesas plenigar. Inter la shoko e l'instanto kande onu

rilevabis elu, esvano od ulo simila impedis el vidar irgulo. E samatempe, el havis l'impreso ke ica truo, ica nulo, durabis dum eterneso.

No, ne parolesis pri tempo-nociono, esus plu justa dicar ke en ita truo, el pasabis tra ulo o ke el pariris nemezurebla disti. Omnakaze pos emersir de la nigra truo, el sentabis granda alejo. Ico esis mem ulo stranja por el ed el intencis informigar su pri ta temo che sua mediko.

Nun, itere, pokope el dormeskis.

El flareskis l'odoro di la petro e dil palio humida e mustis komprenar to quo eventas. El audis rauka krio qua esas sua propra. El kriis pro ke el esas vivanta, omna sua korpo defensas su per ica krio kontre to quo esas eventonta, kontre la nekombatebla fino qua arivas. La lumo dil torchi aparis e la soldati levis elu sen egardo ed el perceptis l'obskura robo di monako. Kelka minuti pos nun to esos la fino. El tensis su ed ark-apogeskis por rezistor la soldati.

Per salto el eniris la nokto dil hospitalo e la dolc obskureso di sua chambro. El pensis ke el probable kriabis, ma lua vicini dormas pace.

El sucesis nur desfacile perceptar la pulii, semblis ad el ke la noktotablo vacilas e la botelo de aquo similesas dika bulo. El respiris bruisante, serchante obliviar l'imaji qui adkuris lua palpebri. Omnafoye kande el klozis oli, el vidis olti aparar quik ed el ri-apertis l'okuli, konsternata, ma samatempe felica pro ke el savas ke el vigilas e ke la vigilo protektas elu, balde jorneskos...

El ne plus povis konservar sua okuli apertata, e la torporesko vinkis.

Subite el perceptis la tumulto dil turbo e l'odoro dil morto, itere, netolerebla. En lasta espero el klozis sua okuli per maxim granda esforcio posibla, jemante por vekar. Dum un sekundo, el kredis esar sucesonta, pro ke el jacas senmova en sua lito. Ma l'odoro esis hike, e kande el apertis l'okuli, el ligestis ye la supro dil rogo* e krucifixo* celis partale la vizajo inflita di la monako qua murmuris nekomprenable pregi. El riklozis plurfoye l'okuli quankam nun el savas tro bone ke el ne vekos, nam el esas vekinta e ke la marveloza sonjo esabis l'altra. Ol esis absurda quale omna sonji ed en ta sonjo el vehis en la stranj avenui di astonanta urbo kun reda e verda lumi qui brulis sen flami e sen fairo dum ke el havis giganta insekto metala qua bruisis inter elua gambi.

Supermerkato* : Granda magazino.

Hipiini* : « hipio », dum la yari 1960 e 1970 la hipii esis yuna homi di amba sexui qui, asertite, esis tre pacama e prizis ornesar per flori-koliari.

« **Pater Noster** » : Kristana prego.

Daturo* e **hiskiamo*** : venenoza herbori.

Recitas la meso reverse* : La meso esas Kristana katolika ceremonio religial dedikita a Deo. Kande onu recitas olu reverse ol ne plus esas dedikita a Deo, ma al inverso di Deo, nome a Satano, la diablo. Tala meson onu nomizas « nigra meso ». La nigra mesi esis frequa dum la Mezepoko, ma oli existas ankore nun.

Rogo* : Amaso de lignajo quan onu bruligis por mortigar per fairo la sorcistini e la hereziani dum la Mezepoko.

Krucifixo* : Granda Kristana kruco ek ligno kun metala statuo di Iesu Kristo krucagita.

UKRAINA PROBAS DIVENAR SENDEPENDA LANDO

Prefaco : Exter la ldo-renkontro eventinta cayare en Kiev, ma ne sen relato kun ol, yen artiklo pri Ukraina di nunepoke.

Kunpozar la maxim diversa e stranja peceti di enigmato-ludilo, adaptar su a destino forjita dum la dominaco di stranjera imperii (Polona, Austriana-Hungariana, Rusa) tale esas la defio vinkota di naciono stacanta inter Europa e Rusia, acesinta a sendependeso, dek-e-tri yari ante nun, sen kombatar por konquestar olu e qua nunadie devas trovar lua « Ukraineso ».

Quon on savis pri Ukraina, kande ol subite aparis sur la internaciona ceneyo, sur la eskombro di Soviet unio, kom nova sendependa stato ye la 24ma di agosto 1991 ?

Apene kelka rustika imaji ekstraktita de la skolala lernolibri ekvokanta kavalkadi dil kozaki, « frumento-graneyo » di Europa e la katastrofo di Chernobil. Nesuficanta imajiposedo qua desfaciligas la percepto dil identeso di lando plu vasta kam Francia.

La ambigueso pri Ukraina komencis ye la 9ma yarcento, kreo-tempo di « Kiev-ala Rusia », t.e. Stato unionanta omna estala populi Slava, qua esas la bersilo di Ukraina ma di qua Rusia, plu tarde, prenis sua nomo... » Ni divenis lore Malorosia, t.e. Mikra Rusia. Ico signizis la debuto di nia gradopa adopto dil Rusa kulturo » asertas la politologiisto Mykola Riabchuk, direktero dil revuo KRYTIKA.

Pazope ca lando probas ritrovar sua fiereso por cherpar ek lua fonto, komencante per la mito kozaka, simbolo di libereso e sendependeso. « E ni montros, frati, ke ni esas ek la raso dil kozaki », dicas la refreno dil nacionala himno, di qua la titulo « Ukraina ne ja mortis » esas tre ekvokiva. La historiala pasinteso Ukrainala esas richa, violentoza e kantesis dal poeto serfo Chevchenko qua nunadie plualtigestis ye la rango di nacionala ikono. Oportas dicar ke ica identesala rikonquesto esas lenta e plena de obstakli. « Qua savas nunepoke ke Nikolay Gogol, docita per la rakonti di sua avino pri la sorcistini, la diabli e cetera rurala superstici, esis Ukrainano ? Qua savas ke la piktisto Malevich teoriisto dil supregismo, esis anke tala ? » asertas chagrenite, Ivan Malkovych, fondinto dil porpuera editerio A.BA.HA.LA.MA.GA. Ita nomo ekstraktesis de la verkaro da Ivan Franko, t.e., di altra granda auroro klasika dil nacionala literaturo.

Ivan Malkovych esas ulaspeca Don Quijote qua volas restaurar la rango e la honoro dil Ukrainana linguo. Ita patuazo* (lokala idioma)esis longatempe interdiktata same kam lua kulturo. Lu volas igar ol kom federanta elemento di ca « naciono qua ne ja esas vera naciono ». Taskope, nefatigeble, il publikigas libri en la Ukrainana quin nur poka homi povas lektar nam la nur Ruse-parolanti konstitucas ankore la duimo de la lojantaro.

La Ukrainani probas, tam bone kam li povas, kustumeskar lia tote nova sendependeso, « ma li opinionas ke olim li havis plu multa avantaji kam li havas nun », substrekizas Julia Mostovaya, chefa redakterino di semanala jurnalno, « or lia vivonivelo desamelioreskas senfine ». Camotive mili ek li, ya kelkafoye tota vilaji, livas ca lando, singlayare, por serchar ad-exterlande plu bona futuro. Mem se li ne havas altra posibleso kam kolar fragi nelegale en la extreme kalorizita teplici di Andaluzia, tamen lia salario esas plu alta kam ol esus Ukraine. Ti qui restas heme mustas havar imagino-kapableso. Lia meznombra 100 euri di revenuo monatale ne esas suficanta. « Singlu, hike, esas employato che plura laboreyi e mustas esar injenioza » pluse dicas la aludata jurnalistino. Ico esas konstatebla, lor noktesko sur la placo dil Sendependeso. « Babushka »-i (Slava avini) vartas sur faldebla sidili ed apud eli jacas dika saki ek plastika materiajo. La klienti donas diskrete ad eli banko-bilieto ye kin « grivna »-i (kelkete min kam un euro). Kambie eli donas riuzata boteli de « Coca-Cola » plena de « vodka ». Ico esas komplemento adjunctita a lia tre mikra retreto-salario monatala e la yunaro di Kiev drinkos alkoholaji por obliviar, dum tempo di festatra nokto, lua seniluzionigi.

Ukraina esas blanka e nigra quale la kordiika e nevrasteniika « Pinguino » da Andrei Kurkov, qua esas altra sucesoza auro. Ili regardas cinike ica socio « qua esas parkulanta ». Proxim la placo dika e luxozza Usana automobili « 4x4 Hummer » bruisas. Interne di oli videblesas supozata « aferisti ». Li surhavas eleganta e segun-moda binokli e pozas an lia oreli la maxim recenta posh-telefonili. « Li esas nova richi » grunas olda muliero. Elu expresas la kreskanta iracego di la lokala habitantaro ad ita homi. Nome en Kiev la cintilifanta urbo, apud la perceptebla mizero, la dolaro esas la pekunio-rejo. Esquadi de Slava belini evanta konquestera duadek yari frequentas la hali dil hoteli por ganar facile pekunio. « En ica socio qua ne havas guidado e qua havas la opozita deziri enirar Europana Uniono e mantenar lua filiala relati kun Moskva, ica fenomeno esas destruktera. Oportas rihavar nia vera tradicionala vivo-koncepti ed etiko », dicas iracezo oldino Oksana Zabuzhko.

Segun artiklo da Sixtine Leon-Dufour publikigita en LE FIGARO ye la 04/08/2004.

LA MISTERIO DIL OBLIVIATA VILAJETO

*Rezumo di lo preirinta : Viro lojanta en Parisana regiono en 1943,
recevas letro da olda mortanta onklulo qua invitas lu venar a lua hemo.
Ilu trovas nur tre desfacile la voyo adibe e la vojajo esas tre penoza.*

Sempre plu kuriozigita, ni sequis s-ino Courier aden granda fresha chambro en qua trovebis grandega kameno.

Pos pregir ni sideskar avan vasta tablo querkoligna, nia komplezanta hostino provizinte su per krucho, exkuzis su pro lasar ni sola, ed ekiris.

Kun intereso mea spozino e me exploris la chambro ornita kun videbla trabi apogesata sur korbeli ek skultita petro, la montanti dil kameno ornesis per la Kelta Kruco quan ni apene expektis trovar hike.

La tre anciena mobli, armori e kofri ek masiva querkoligno esabus apta esvanigar pro joyo antiquajisto. Unesmavide e sen hezito, oli probable evis de la 16ma yarcento.

An la muri akrochosis diversaji t.e., inter altri, kelka stana pladeji, ed anke ibe, per stranja kontrasto kun moderna chaso-fusilo on povis vidar ancienega roto-musketo kun olua forko. Me ne povis impedesar irar vers ol por explorar lu tote proxime e me konstatis ke la armo, tote simpla e sen inkrusturo, esas vere autentika milit-instrumento, sorgoze mantenata, qua versimile partoprenis multa batalii dum la pasinta yarcenti, nam nochi facita en la ligno di lua kroso atestis la nombro de la viktimi ocidita per olu dum la tempo di lua aktiva servo. Tale me kontis dek-e-sep de li.

-Kad vu regardas la stono-lansilo dil ancestri ? - dop me audigis su la voco di s-ro Courier.

-Me demandas pardono, me ne povis impedesar vidar tote proxime ica bela musketo, e me asertas a vu ke ne existas tala tante bone konservata - e precipue bone mantenata - che la armeo-Muzeo.

-Omno quon vu havas hike, cetere, povas komparisar avantaĵoze a la maxim bela peci trovata en historiala domi maxim reputata...dici pluse mea spozino qua esis preske hipnotata pro admiro di ula kofro kun splendida ferizuri.

-On povus kredar ke ni transportesas a 400 yari ante nun en la lora pasinteso, talgrade ke vua bela domo semblas vivar en ol ankore.

-Lo saman on certe ne povus dicar pri via mobli di Paris nunepoke... pluse dici la muliero qua rieniris, tainstante, kun kruchedo de fresha cidro enmanue. Vu certe drinkos, adminime un glasedo, pos ica vojajo en la polvo, ye tante forta varmeso, kad?... el dici dum pozar avan ni du boli kun piktita flori segun anciena modo, ronda pano e butro.

-Definitive, konfirmesas ke entraprezesas hike vojajo aden la pasinteso... nome vua familio probable sempre habitis caloke ?

-Yes, ya depos longa tempo !... respondi la vehisto dil treneto per tirar sua labio-barbo...ma, vi ne manjas...ma me ofras ico volente a vi pro ke vi esas la genevi dil Avulo !

-Lore, vu povos informar ni, s-ro Courier. Ni recevis kelka dii ante nun letro redaktita da ilu sendita a la patro di mea spozo, mortinta depos plu kam 20 yari e qua invitis ni venor ad lua hemo maxim rapide!...ma ica misterioza Perrière indikesas nulaloke... e ni nulon savas pri ol... tamen omni hike semblas konocar ta loko, kad ?

-Omni... ho no !

-Sat granda nombro omnakaze...e nulatempe, extravaganta sekreto protektesis plu bone.

Men regardis Courier severe :

-Ne esas extravaganta sekreto, sioro, existas nur olta di Perrière ! - quan vua onklo versimile savigos da vu... e vu komprenos !... Ma pro ke la Avulo invitis vu, lore Ilu esas la persono qua parolos a vu pri co.

-Vun me pregas, sioro Courier ne iraceskez !... mea spozulo nur nepacienteskas pro ica tro longatempo durante voyajo por disto tante mikra e pro la misterio-konspiro qua cirkondas ita Perrière ube rezidas nia olda onklulo...

Sen respondizar mea spozino, la konduktoro dil « trenacho » stopis sorgoze pipo ed acendis ol.

-Ni devas dankar vu pro vua afabla akcepto, siorino, duris Lucienne parolante, dum turnar su vers nia hostino, e ni pregas vu anke indikar a ni la justa direciono por irar a la hemo di nia parento ante ke esos tro tarda... nam ye lua evo omno esas timenda.

La vehisto suflis nubo de fumuro e degnis memorigar da ni :

-Vi savas ke vi ne povas arivar en Perrière ante 10 kloki e duimo posdimeze - segun via nova tempo...(la rurani taepoke mantenis la sunala tempo dum la tota yaro dum ke la urbani havis la somerala tempo NDLT).

-Pro quo ? Ne ja esas 6 kloki e ca loko, probable, ne esas tre fora.

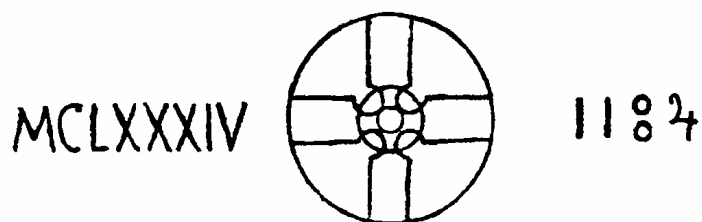
-Pro quo ? Pro ke noktesos !

E vidante nia deceptita mieni lu adjuntis :

-Se vi deziras lo, vi darfis promenar en la cirkumajo, e pose retrovenez por supear hike ye 7 kloki e duimo, plu tarde vin on duktos adibe.

(duro sequos)

Traduko de libro redaktita da Paul Bouchet -Inter-Kelta Arkidruido

LA PINI RUPTITA

Per vento la pini ruptita es,
an maro qui esis altega kreskint.
Li volis imensa foreson spektar,
kredabis, ke nulo lin povas flexar.

« Tu ruptis nin, forco, tam odiit,
ma nia kombato ne ja es finit.
Ni jemas, ma kredas ankore vivar,
la branchi esforcas irace mujar... »

La alta pinaro pos rupto ta,
en maro kom navi flotacas ajil,
fiere pektoro pov kontre agar,
denove a lukto giganta irar...

« Sturmifez tu, forco, tam odioz
ni tamen atingos la rivo joyoz !
Nin povas fendar, nin povas ruptar,
ni esos kapabla la suno vidar ! »

J. RAINIS (Latviana poeto)

TABLO DI KONTENAJO

Vorto dal redaktero	Pagino 2
La agro-desegnuri dum la yaro 2003.....	Pagino 3
La bona volo dil dei.....	Pagino 4
La manuskripto di Voynich.....	Pagino 6
Mea renkontro kun Latviana Idisto.....	Pagino 7
La senfina nokto.....	Pagino 8
Ukraina probas divenar sendependa lando.....	Pagino 11
La misterio dil obliviata vilajeto.....	Pagino 12
La pini ruptita (poemo).....	Pagino 15

E kartuni* ekstraktita de la aventuri di Tintin :
« La misterioza stelo » ye la fino dil buletino.

IDO-FORUMI

Se vu volas expresar vua idei tote libere, existas liberresana forumo ube singlu darfas expresar sua opiniononi (ecepte se on esas dextrano). La anarkiisti e Trockiisti esas ibe aceptata senrestrikte. Yen lua adreso : ido1isto@yahoo.com

Se vu esas novico, vu povas plubonigar vua savo dil Idolinguo per adherar la forumo : ido1erneyo@yahoo.com Ica forumo esas anke por dextrani qui preferas evitar relatar kun la anarkiisti e la extremista sinistrani.

Se vu ne tre prizas politikumar, ma preferas kulturo od historio, existas anke por vu la forumo : ido1stab@yahoo.com guidata da me. Che ica forumo aparas preske singladie DIALA JURNALETO.

Se vu esas kurioza esas tote diferanta forumo qua ne esas guidata da movadala Idisto e di qua la tituli di la rubriki esas en mala Ido, ma la mesaji ibe esas en korekta linguo. Yen la adreso di ca forumo : ido1isto@groups.msn.com

ALTRA REVUI

PROGRESO esas la chefa revuo di nia movado. Lua redakterio-adreso ; Ronald Bijtenhoorn - Carel van Manderstraat 1, 1964 RS Heemskerk - Nederlando. E-posto-adreso : progresoredakterio@hotmail.com Pri la redakto ipsa kunresponsas Hans Stuijbergen qua editas anke la revuo LA KORDIEGO, olqua esas buletino pri diversa kulturala e politikala temi. Adreso : Hans Stuijbergen, Ceramplain 76 hs, 1095 BZ Amsterdam - Nederlando.

INTERRETALA REVUI

La Ido-Societo Hispana editas interretala revuo qua aparas ye singla duesma monato e nomesas ADAVANE. Fernando Tejón editas ye singla monato la revuo ASTRONOMIALA KAYERETO. Oli esas trovebla che la sequanta adreso : www.publikaji.tk

On povas ibe anke lektar interretala edituro di KURIERO INTERNACIONA qua havas un trimestro tardeso kompare a la surpapero edituro.

Anke ibe on povas trovar komenco di Biblioteko virtuala kun kelka Idala libreti enretigita che la supre citita adreso : www.publikaji.tk